

הסברים לפרק 1: חשיבה מילולית

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילה 'שְׁלָה' הוא: הוציא מהמים.
פירוש המילים 'זב', 'נטף' ו'זלג' הוא: טפטף.
2. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילה 'מסעד' הוא: משענת של כסא.
פירוש המילים 'מגרעת', 'שקע' ו'גומחה' הוא: חלק שקוע כלפי פנים.
3. התשובה הנכונה היא: (4).
פירוש המילה 'מעוֹשָׁה' הוא: מלאכותי, לא אמיתי.
4. התשובה הנכונה היא: (1).
פירוש המילה 'רימה' הוא: זחלים.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא: (2).
היחס בין המילים: "מקום מרוהט הוא מקום שיש בו רהיטים, ושידה היא סוג של רהיט".
בדיקת התשובות:
תשובה (1): אדם מסורק הוא אדם שהשיער שלו מסודר.
(מקום מרוהט אין פירושו מקום שהשידה שלו מסודרת)
תשובה (2): מקום מיוער הוא מקום שיש בו עצים, ואלון הוא סוג של עצ. זו התשובה הנכונה.
תשובה (3): דבר מגוהץ הוא דבר שכבר אין בו קמט.
(מקום מרוהט אין פירושו מקום שאין בו שידה)
תשובה (4): סכין במיטבו אמור להיות מושחז.
(שידה במיטבה לא אמורה להיות מרוהטת)

6. התשובה הנכונה היא: (1).

היחס בין המילים: "ל**בצור** פירושו **לאסוף ענבים**. **מענבים** ניתן לעשות יין".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): לקושש פירושו **לאסוף עצים**. **מעצים** ניתן לעשות מדורה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): להתיר פירושו **לשחרר חבל**.

(לבצור אין פירושו לשחרר יין)

תשובה (3): רקיק הוא **דוגמה לדבר שניתן לאכול אותו**.

(יין אינו דוגמה לדבר שניתן לבצור אותו)

תשובה (4): להשרות **משהו** פירושו **לשים אותו בתוך מים**.

(לבצור אין פירושו לשים משהו בתוך יין)

7. התשובה הנכונה היא: (2).

פירוש המילה 'אמיר' הוא: צמרת.

היחס בין המילים: "ה**אמיר** **נמצא** **בראש** ה**אילן**".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם **המצוק נמצא** **בראש** ה**הר**? לא.

(מצוק הוא סלע גבוה)

תשובה (2): האם **הפסגה נמצאת** **בראש** ה**הר**? כן.

תשובה (3): האם **הגבעה נמצאת** **בראש** ה**הר**? לא.

תשובה (4): האם **התל נמצא** **בראש** ה**הר**? לא.

(תל הוא גבעה קטנה)

8. התשובה הנכונה היא: (3).

היחס בין המילים: "מי **שנפל** **למשכב** **הפך לחולה** **ומי שריפא** **אותו** **גרם לו להפסיק**

להיות חולה".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): **בושש** פירושו איחר. **אם אדם אחד איחר**, **הרי שאדם אחר** **ציפה** **לו** (כלומר,

המתין לבואו)

תשובה (2): **הפר זה ההפך מקיים**.

(נפל למשכב אין פירושו ההפך מריפא, אלא ההפך מנרפא)

תשובה (3): **מי שניצת** **הפך לבוער** **ומי שכיבה** **אותו** **גרם לו להפסיק להיות בוער**. זו

התשובה הנכונה.

תשובה (4): **אדם ששינן** **משהו** **עשה פעולה על מנת שלא** **לשכוח אותו**.

(נפל למשכב אין פירושו עשה פעולה על מנת שלא לרפא)

9. התשובה הנכונה היא: (3).

היחס בין המילים: "מטיל זהב הוא גוש של זהב".

בדיקת התשובות:

(בבדיקת התשובות נשמור על הסדר – נתחיל מהמילה השמאלית):

תשובה (1): האם מקל כביסה הוא גוש של כביסה? לא.

תשובה (2): האם כובע צמר הוא גוש של צמר? לא.

תשובה (3): האם חריץ גבינה הוא גוש של גבינה? כן.

תשובה (4): האם עיסת נייר הוא גוש של נייר? לא.

10. התשובה הנכונה היא: (2).

פירוש הביטוי 'רִיפָּה את ידוֹ' של מישהו הוא: ייאש אותו, החליש את כוחו ואת

המוטיבציה שלו לבצע דבר מה.

היחס בין המילים: "מי שרִיפָּה את ידוֹ של אדם אחר הפך את אותו אדם למיואש".

בדיקת התשובות:

תשובה (1): האם מי שחמד לצון של אדם אחר הפך את אותו אדם למבדח? לא.

(לחמוד לצון' פירושו להתבדח. אפשר לחמוד לצון עם אדם אחר, אך זו אינה פעולה

שמתבצעת על האחר)

תשובה (2): האם מי שגילה את אוזנו של אדם אחר הפך את אותו אדם ליודע? כן.

(גילה את אוזנו' של אדם פירושו גילה לו דבר מה)

תשובה (3): האם מי שכבש את יצרו של אדם אחר הפך את אותו אדם למאופק? לא.

(כבש את יצרו' פירושו התאפק. לא 'כובשים את יצרו' של אדם אחר)

תשובה (4): האם מי שהכביד לבו של אדם אחר הפך את אותו אדם למתחנן? לא.

(הכביד לבו של אדם פירושו: גרם לאותו אדם להתעקש. אדם שליבו כבד אינו

נענה לתחנונים של האחר כלפיו)

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא: (2).

השלשה המתאימה היא פ.ג.ע.

12. התשובה הנכונה היא: (3).

השלשה המתאימה היא נ.ח.ל.

השלשה ע.ג.ק מתאימה רק לתשובות (2) ו-(3).

13. התשובה הנכונה היא: (3).

השלשה המתאימה היא א.ל.מ.

14. התשובה הנכונה היא : (1).

השלשה המתאימה היא נ.פ.ש.

השלשה א.ר.ח מתאימה רק לתשובות (1) ו-(4).

השלמת משפטים

15. התשובה הנכונה היא : (2).

יש הטוענים כי למתמטיקה יש קסם מיוחד, ושכל אדם היה יכול לראות זאת, לולא הייתה המתמטיקה מטופלת על ידי מערכת החינוך באמצעים שלומיאליים במיוחד (כלומר, אם המתמטיקה לא הייתה מטופלת באמצעים גרועים, היו כולם אוהבים אותה). אלה באים לידי ביטוי בשיטות ההוראה הנחשלות (= מפגרות) המשמשות להוראת המקצוע, ואם רק ישונו שיטות אלו, יוכלו הכל ליהנות ממנו (כלומר, אם ישנו את השיטות המיושנות, יאהבו כולם את המקצוע).

16. התשובה הנכונה היא : (4).

שמואל, המחזאי הוותיק, סבר שהוראת מחזאות למחזאים צעירים אינה נופלת בחשיבותה מכתיבת מחזות חדשים (כלומר, הוראת מחזאות חשובה כמו כתיבה), ועל כן הצר על שלא הזדמן לו לעבוד גם בתור מורה (כלומר, לכן הוא הצטער שלא היה מורה), מה גם שהתקשה להתפרנס בכבוד מכתובה בלבד (כלומר, הוא הצטער על כך מעוד סיבה: קשה היה לו להתפרנס).

17. התשובה הנכונה היא : (3).

בסדרת מחקרים שנערכו בארץ לא הוכחה ההשערה כי קריאה בתנאים של תאורה חלשה גורמת לנזקי ראייה בטווח הארוך. (כלומר, לפי המחקרים, תאורה חלשה לא בהכרח מזיקה לראייה). למרות תוצאות המחקרים, הורים רבים אינם מתירים לילדיהם לקרוא בתנאי תאורה לקויים.

18. התשובה הנכונה היא : (1).

מכיוון שהחוק קובע כי רק אדם המבין את משמעות מעשיו יכול להיענש עליהם, סנגורו של הנאשם בוודאי יטען באוזני השופטת כי העובדה שלא נמצאו ראיות לניסיונות של הנאשם לטשטש את עקבותיו בזירת הפשע, מחלישה את חוות דעתם של הפסיכיאטרים שקבעו כי הנאשם הבין היטב את משמעות מעשיו (נקרא מהסוף להתחלה: הפסיכיאטרים קבעו כי הוא הבין את מעשיו, וסנגורו ינסה להחליש קביעה זו בטענה כי הנאשם לא ניסה לטשטש את עקבותיו (ומכאן שלא הבין את מעשיו)). אם לא הבין הנאשם את מעשיו – לא ניתן להענישו עליהם).

19. התשובה הנכונה היא : (4).

"מעולם לא בא משקה חריף אל פי", אמר לי שרגא בעודו מבוסס (= שיכור) (כלומר, שרגא שיכור ומשקר). דבריו היו עשויים להפתיע אותי, לו ידעתי כי הפעמים היחידות שבהן אמר שרגא דברי שקר היו כשהיה פיכח (= לא שיכור) (כלומר, אם הייתי יודע שהוא משקר רק כשהוא פיכח, הייתי מופתע מכך שהפעם הוא שיקר כשהוא אינו פיכח).

היגיון

20. התשובה הנכונה היא : (2).

א. אתמול לא חלקתי על דעתו של יוסי.
 ב. מעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי.
 אנו מתבקשים לקבוע האם אחת הטענות נובעת מהאחרת או סותרת אותה.
מטענה א' לא נובעת טענה ב', משום שמכך שאתמול לא חלקתי על דעתו של יוסי לא נובע שמעולם לא חלקתי עליה. ייתכן שחלקתי עליה ביום אחר.
מטענה ב' נובעת בהכרח טענה א', משום שמכך שמעולם לא חלקתי על דעתו של יוסי דווקא כן נובע שאתמול לא חלקתי עליה. אם לא חלקתי עליה מעולם, המשמעות היא שלא חלקתי עליה בשום מועד, כולל אתמול.

21. התשובה הנכונה היא : (3).

אנו מתבקשים למצוא את המסקנה הנובעת בנפרד מכל אחד מהדברים שנאמרו. נבדוק איזו מהתשובות היא מסקנה כזו :
תשובה (1) : אין עגבניות בסלט של רון. תשובה זו אינה נובעת מדבריו של חיים, שכן חיים מעיד רק על הסלט של עצמו ולא ניתן ללמוד מדבריו על הסלט של רון. תשובה זו נפסלת.
תשובה (2) : אין פלפלים ירוקים בסלט של חיים. תשובה זו אינה נובעת מדבריו של חיים, שכן מדבריו ניתן ללמוד רק על הירקות האדומים בסלט שלו (הם כולם עגבניות), אך לא ניתן ללמוד דבר על ירקות ירוקים. תשובה זו נפסלת.
תשובה (3) : אין פלפלים אדומים בסלט של חיים. התשובה נובעת מדבריו של חיים, שכן לדבריו כל הירקות האדומים בסלט שלו הם עגבניות, ולפיכך לא ייתכנו ירקות אדומים מסוג אחר (פלפלים). התשובה נובעת גם מדבריו של רון, שכן לדבריו רק בסלט שלו יש פלפלים, ולפיכך לא ייתכנו פלפלים בסלט של מישהו אחר (חיים). זו התשובה הנכונה.

22. התשובה הנכונה היא : (3).

אנו מתבקשים להשלים טיעון כך שיתבסס על היגיון שגוי מסוים. ראשית עלינו להבין מהו אותו היגיון שגוי. לפי ההיגיון השגוי, אם נניח שתנאי מסוים גורר תוצאה מסוימת, הרי שנסיק כי ההיפך מהתנאי גורר את ההיפך מהתוצאה.
 נתונה ההנחה שמי שחובש מצנפת (זה התנאי) אינו סובל מהתקפי גמלת (זו התוצאה). לפי ההיגיון השגוי, ניתן להסיק כי אם אדם אינו חובש מצנפת (ההפך מהתנאי) אז הוא כן סובל מהתקפי גמלת (ההפך מהתוצאה).

23. התשובה הנכונה היא : (4).

ידוע כי :

- כל הכלבים האדמוניים נובחים בכל ליל ירח מלא.

- רק כלבים נועזים אינם אדמוניים.

אנו מתבקשים למצוא מה נובע מכך בהכרח. לגבי כל תשובה, נבדוק אם היא נובעת מהנתונים.

תשובה (1) : **אם כלב נובח בליל ירח מלא, הוא אדמוני**. הטענה אינה נובעת מהנתונים, שכן מהנתונים לא ניתן ללמוד דבר על כלב שנובח בליל ירח מלא. תשובה זו נפסלת.

תשובה (2) : **כל הכלבים הנועזים נובחים בכל לילה שאינו ליל ירח מלא**. הטענה אינה נובעת מהנתונים, שכן מהנתונים לא ניתן ללמוד דבר על כל הכלבים הנועזים (מהנתון השני ניתן ללמוד על כלבים שאינם נועזים). תשובה זו נפסלת.

תשובה (3) : **אף אחד מן הכלבים הנועזים אינו נובח בליל ירח מלא**. הטענה אינה נובעת מהנתונים, שכן מהנתונים לא ניתן ללמוד דבר על הכלבים הנועזים (מהנתון השני ניתן ללמוד על כלבים שאינם נועזים). תשובה זו נפסלת.

תשובה (4) : **אם כלב אינו נובח בליל ירח מלא, הוא נועז**. הטענה נובעת מהנתונים : לפי הנתון הראשון, כלב שאינו נובח בליל ירח מלא, אינו אדמוני. לפי הנתון השני, אם כלב אינו אדמוני, הוא חייב להיות נועז. זו התשובה הנכונה.

24. התשובה הנכונה היא : (4).

חרגולים צופים ביותר סרטי מתח מבקומדיות, ומכך הסיק שמוליק כי הם חסרי חוש הומור. אנו נדרשים למצוא את התשובה שאינה מחלישה את המסקנה.

תשובה (1) : **חרגולים מעדיפים לשמוע בדיחות על פני מעשיות**. טענה זו מחלישה את מסקנתו של שמוליק. מהטענה משתמע כי לחרגולים דווקא יש חוש הומור. תשובה זו נפסלת.

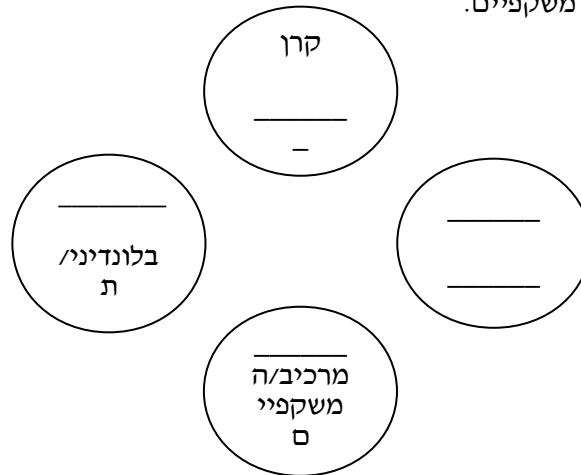
תשובה (2) : **בבתי הקולנוע ובטלוויזיה מוקרנים יותר סרטי מתח מקומדיות**. טענה זו מחלישה את מסקנתו של שמוליק. מהטענה משתמע כי ייתכן שהסיבה לכך שחרגולים צופים ביותר סרטי מתח נעוצה בזמינותם ואינה בהכרח קשורה לחוש הומור. זהו הסבר חלופי לנתון, ולכן הוא מחליש את מסקנתו של שמוליק. תשובה זו נפסלת.

תשובה (3) : **רוב הקומדיות הן באנגלית, וידוע שחרגולים אינם דוברים אנגלית**. טענה זו מחלישה את מסקנתו של שמוליק. מהטענה משתמע כי ייתכן שהסיבה לכך שחרגולים אינם צופים בקומדיות נעוצה בשפה האנגלית ואינה בהכרח קשורה לחוש הומור. תשובה זו נפסלת.

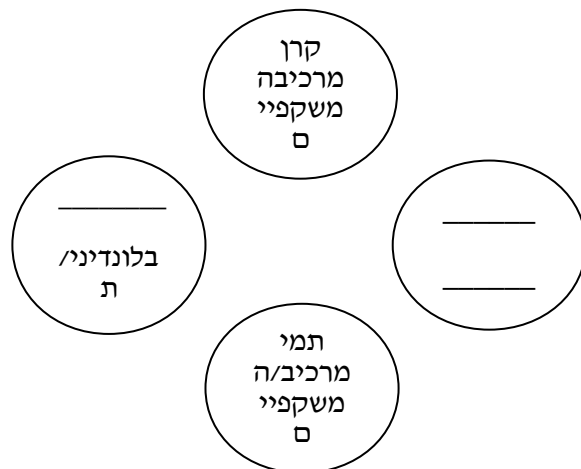
תשובה (4) : **צפייה בסרטי מתח גורמת להפרשת הורמונים שמזיקים למערכת החיסונית של חרגולים**. טענה זו מחזקת את מסקנתו של שמוליק. אם צפייה בסרטי מתח מזיקה לחרגולים, היינו מצפים שהם לא יצפו בסרטי מתח לעיתים קרובות. אם הם עדיין צופים בהם יותר מאשר בקומדיות, הדבר מחזק את ההשערה שכנראה אין להם חוש הומור. זו התשובה הנכונה.

25. התשובה הנכונה היא : (1).

אנו נשאלים לגבי סידורם של האנשים במעגל: שניים בלונדינים ושניים (לאו דווקא אחרים) מרכיבים משקפיים. נשים לב כי בכל תשובה מוסיפים אילוץ חדש (לאחר המילה 'אם'). לפיכך, נשבץ במידת האפשר, ונבדוק את התשובות. נשים לב שבתשובות אין התייחסות לצדדים (ימין ושמאל), אלא רק מי ליד מי ומי מול מי. לפי הנתון הראשון, נשבץ את קרן במקום מסוים (כלשהו), לידה מישהו בלונדיני, ולידו מישהו שמרכיב משקפיים.

את הנתון השני לא ברור כיצד יש לשבץ, ולכן נבדוק תשובות. אם נצליח להראות שהתנאי בתשובה מתקיים, ואילו התוצאה אינה חייבת להתקיים, נפסול את התשובה: **תשובה (1): אם תמי עומדת מול אדם שמרכיב משקפיים, אזי קרן אינה מרכיבה משקפיים.** נשבץ את תמי מול אדם שמרכיב משקפיים, וננסה ליצור מצב שבו קרן דווקא כן מרכיבה משקפיים, כדי לפסול את התשובה. למעשה, לא נצליח לעשות זאת, כיוון שאם קרן כן מרכיבה משקפיים, אזי לפי התנאי בתשובה (1) חייבת להיות מולה תמי, במקום של מישהו שמרכיב/ה משקפיים. הדבר סותר את הנתון השני, שלפיו לפחות אחד מהאנשים הסמוכים לתמי מרכיב משקפיים. במצב שיצרנו, רק לתמי ולקרן, שנמצאת מולה, יש משקפיים.

לא הצלחנו לפסול את התשובה, ומכאן שהמתואר בה הכרחי. זו התשובה הנכונה.

הבנת הנקרא

26. התשובה הנכונה היא : (1).

ההגדרה של "הוכחה מעגלית" נמצאת בשורה 6: "הוכחה שמתבססת על ההנחה שמנסים להוכיח". ההוכחה שבתשובה מספר (1) היא כזו – ההנחה שעזרא נמוך מגיורא היא בדיוק מה שרוצים להוכיח (גיורא גבוה מעזרא).

27. התשובה הנכונה היא : (2).

בשורות 13-15 נכתב: "... לא נוכל לדעת בוודאות את מקומו העתידי בתוך האטום. מכאן מסיקים הוגי התאוריה כי מקומו של האלקטרון אינו נקבע באורח מלא על ידי מצב קודם כלשהו".

28. התשובה הנכונה היא : (1).

בשורה 16 נכתב: "התשובה המתבקשת לכך...". נבדוק בשורות הקודמות מהי הטענה שאליה מתייחסת אותה תשובה. בשורות 14-15 נכתב: "מכאן מסיקים הוגי התאוריה כי מקומו של האלקטרון אינו נקבע באורח מלא על ידי מצב קודם כלשהו". התשובה היא לטענה הזו.

29. התשובה הנכונה היא : (2).

כדי לענות על השאלה, נצטרך להבין את הטענה בפסקה האחרונה. הטענה היא שהתאוריה שבאמצעותה מנסים החוקרים להפריך את הנחת הסיביות היא תאוריה הנשענת בעצמה על הנחת הסיביות (כיוון שכל תאוריה מדעית נשענת על ההנחה הזו). לפיכך, התאוריה מכילה סתירה פנימית ואינה תקפה. אם אינה תקפה, לא ניתן להפריך באמצעותה שום הנחה, כולל הנחת הסיביות.

30. התשובה הנכונה היא : (1).

בשורות 25-26 נכתב: "מכאן שבכך שהיא מבטלת את תוקפה של הנחת הסיביות, היא כורתת את הענף שעליו היא יושבת". לפי כל מה שנאמר בקטע, התאוריה שמנסה לבטל את תוקפה של הנחת הסיביות היא תאוריית הקוונטים.